

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 163 (9537)

Суббота, июль 13, 1974 чыл

1925 чылда үлээлисеттиген, Өртүз 2 көп.

УЖУДУШКУН УЛАМЧЫЛАВЫШААН

УЖУДУШКУНУНУ БАШКАРАТ ТӨП ЧЕР, июль 11. (СЭТА). Ужугу тарап «Салат-3» деп өртем станциясынын өлкөсүндө жергиликтүү ашпаңчылардын баштайгы чартымы доорун тарап. Эртедеги ажал түрүнүн үстүнө космонавтылар Павел Попович болган Юрий Архипов олар чер атмосферанын спектралдык шпигулоидини кылган. Ужудушкуну горизонтунун спектралдык шпигулоиди база хун ажал, хун үнү көп турар үчүн байдалды шпигулоиди. Моон алган түннелерин барымдалаш, космос атмосферанын оптикалык сорутталарын шпигулоидер. Бо ажалдар чутула өртем болган улуу ажал-агыл ужуру-дузалыг.

Л. И. БРЕЖНЕВТИН ПОЛЬШАГА БААРЫНЫҢ ДУГАЙЫНДА

ПНАП Төп Комитетинин, ПУР-нун Иүүрне Сөвединин болгаш Министрлер Чөвүлелиниң чаанын буугар СЭКП ТН-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежнев Польшанын каттап тургустунганын 30 чымы-биле хабарлашкан байырларда киржири-биле Польша Улус Республикага баар.

С О В Е Т - С О М А Л И Д О К У М Е Н Т И Л Е Р Г Е А Т С А Л Г А Н

МОГАДИШО. (СЭТА-ның тускы корр.). Июль 11-де манда Ужугу ордунга СЭКП-ниң Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазы Н. В. Подгорный биле Социал-Демократтыг Республиканың Дээди Револуцист Чөвүлелиниң Президенти генерал Мохамед Сиад Барре Совет Социалисттик Республикалар Эвилели биле Социал-Демократтыг Республиканын аргында найрал болгаш калды ажылдажылга дугайында керээте ат салган. Ойшкан Совет-сомали дыңдадыгы кылды, худуни алган. Керээте ат салгыныга барганар: совет тарадан—СЭКП-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазынын орадакчысы И. В. Архипов, СЭКП-ниң дайтыкы херектер министрлигинин орадакчысы В. В. Кузнецов, СЭКП-ниң камгала министрлигинин бирги орадакчысы армия генералы С. С. Соколов, СЭКП-ниң СР-де элчини А. С. Пасютин болгаш албан-ипек өскө-даа кижилери; Сомали тарадан— Дээди Револуцист Чөвүлелиниң орадакчысы президенттин Камгала дугайында совет-сомали дугуржылга дугайында протоколга СЭКП-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазынын орадакчысы И. В. Архипов биле СР-ниң ДРЧ-ниң орадакчысы президентин Мохамед Али Самантар олар ат салганар.

Могадишогга митинг болган

МОГАДИШО. (СЭТА-ның тускы корр.). Июль 11-де биринчи хунунун ийги чартында сомали наймылыдага сомали-совет найрадык хой муң кижи киришкен митингга болган.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ТӨРЭЭН ЧУРТУНЧЕ ЧОРУПКАН

МОГАДИШО. (СЭТА-ның тускы корр.). Дээди Револуцист Чөвүлелиниң Президенти генерал Мохамед Сиад Барре биле СЭКП-ниң Дээди Сөвединин Президиумунун Даргазы Н. В. Подгорный олар алаа үчүе чутгалганар. Могадишогга аэропорту СЭКП-ниң болгаш СР-ниң куруме тукталы-биле шимеэн. Сомадинин Дээди Револуцист Чөвүлелиниң Президенти генерал Мохамед Сиад Барре, ДРЧ-ниң орадакчысы президентинин генерал Хусейн Кудийе Абра, генерал Мохамед Али Самантар, полковник Немал Али Абукар, Дээди Револуцист Чөвүлелиниң кижилери, Сомали Демократтыг Республиканын чаанын келгилери Н. В. Подгорный арзыныга СЭКП-ниң СР-де элчини А. С. Пасютин, эл ийшкан Могадишогга дипломаттык талаш-чарыктарын багытталып баар турганар. Сомали Демократтыг Республиканын болгаш Совет Эвилелиниң күрүне камгала бичик күүсеткен Н. В. Подгорный болган Мохамед Сиад Барре олар хунуунун таанымалдыг олуруугарын эрген. СЭКП-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазынын орадакчысы И. В. Архипов, СЭКП-ниң дайтыкы херектер министрлигинин бирги орадакчысы В. В. Кузнецов, СЭКП-ниң камгала министрлигинин бирги орадакчысы армия генералы С. С. Соколов олар Н. В. Подгорный-биле кады Могадишогга чорупканар.

ОРДЕН-ШЕРИГ ОКРУГУНДА

ЧИТА. (СЭТА-ның корр.). Забайкальенин шериг округуна Ленин орденин тыпысынын байырлыг митингиде июль 11-де болган. Совет күрүменин камгалаары күчүгү бижылгандар херекте улуз улуз база дайымы болган полктык белектерге чедишкенилер даш өш шериг округун Ленин ордени-биле шаңгалган. СЭКП ТН-ның Политбюро кижигери, СЭКП-ниң Камгала министри, Совет Эвилелиниң Маршалы А. А. Гречко митингте үчүе чутгалган, СЭКП-ниң Дээди Сөвединин Президиумунун Чарлыын почман болган Ленин ордени Забайкальенин шериг округунун тутугуна кадан берген. СЭКП-ниң Камгала министри белек шаңгал даш солдаттарга, офицерлерге, генералдарга байыр чедирилген. СЭКП ТН-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежнев өз округка богууну шериг албанын эртеринин сактып, дайымы болган полктык белектерге моон сонгалар-даа чад чедишкенинери чедишкени алдып күзеп, чүректин хамызында байыр чедирилгени өш Гречко дайындаган. Забайкальенин шериг округунун дайымын совет Чүректин Күштеринин мадырыг төгүтүгү алдырып хой арынардын бижиккен. Забайкальеге, Якутияга, Ираккы Чөөн чүккө совет эрге-чакырыгына улуз улуз кирген деп, СЭКП-ниң Камгала министри белеткен.

Митингдин киржикчилери СЭКП Төп Комитетине, СЭКП-ниң Дээди Сөвединин Президиумунга, СЭКП-ниң Министрлер Чөвүлелине байырлаган

Ужуржыганын киржикчилери Владимир Ильич Ленинниң тураскалыгына дриг чектер салган. Б. МОНГУШ.

1974—ТОСКУ БЕШ ЧЫЛДЫҢ ТОДАРАДЫКЧЫ ЧЫЛЫ

СЕРИИН ЧАЙЛАГДА

«Коммунизмге орук» колхозун Титов атыг сүт-баран ферманын агым сугулу, алаак шыктыг, сериин чайлаг—Бүтү-Аксынче тоокта чаа көжө берген. — Малдан хой продукцияны алды дие, ону эки олар белчиринге черге каларар дерек—ден, фермада партия бөлүгүнүн организмыны Биргис Сулулу чугалайдыр. — Ничанган бистин фермасыны бо чаын 3—4 тоннака бир-бир ай болуп, олар солугурун планнап көргөн чүе. Чаын Шолуг өрү, оон Ортоа-Лараганга тургуус. Ам малда үжөн хонук хире турган, Ак-Инек-Аксынга барып ай ажал болуур бис. Ничангане аржак. Чүге дөргө бо чылын өрт-сигени шолуг өвөс үгөл. — Ук фермада он хире саанчы, чүс ажал саар ивек бар. Саанчыларын бежи комсомолчу, оларын арашылга бо чылын чаа ажаллап кирген кыстарлар бар. Тодарадыкчы чыла алган хүлээлгенин чедишкени.

МУРНУКУ ОДУРУГДА

Бии-Хем района «Изыл тараачын» совхозуну механизатору комсомолец Александр Кара-оол бодунуң шалгычы амылы дээр, 1973 чылдын социалисттик чарымынын тилекчи деп хари демда-биле шаңгалган. Оон харизада Күш-ажылды Изыл Тук ордени чайыналып чоруур.

Би-Хем района «Изыл тараачын» совхозуну механизатору комсомолец Александр Кара-оол бодунуң шалгычы амылы дээр, 1973 чылдын социалисттик чарымынын тилекчи деп хари демда-биле шаңгалган. Оон харизада Күш-ажылды Изыл Тук ордени чайыналып чоруур. Бо чылын ол база шалгычы амылап, В. МИРЦЕВИЧ фотоу.

СУТ ЭЛБЕК

Кад-Хем районунун «Тилделге» колхозунун төп сүт-баран фермасынын саанчылары болган катарчылары көдө ажал-агыл ажалдакчаларын Бүтү-өвиле социалисттик чарымына кирештишпаса, Совет Тываның 30 чыл болуу оюнга күш-ажычын белектерлеп ужураар даш күжүнүнүн ажаллап турар. Ферма коллективин чарык бойдуз чурумалдыг, өштүктүгү Бүрөн үнүвүн Көк-Баттыг деп черге чайлаган турар. Саар ивектерини суду ай бутурунча өзүп, эркен алды ажалыра 272 тонна 380 килограмм сүттү саан, сүт бүтүрер болган хүрүнеге садары.

СПАРТАКИАДА АЖЫТТЫНГАН

Спорттун национал херирлеринин талазы-биле Сибирь болгаш Ираккы Чөөн чүк улустарынын спартакиадазын он ийи чыл мурунуна—1962 чылда Тыва Автономуну Совет Социалисттик Республиканын наймылыга—Изыл хоорайга бир дугаар эртерген. Он өгөзүл, бо спартакиада чарык болуп, чылды-на эртин турар. Анаа Бүрүт, Тыва-Якут АССР-леринин, Хакас, Даг-Алтай автономуну областтарын, Агин, Усть-Орда Бүрүт национал ободтарыннын ивекке командалары киржи, спорттук мергелин шениеп, арга-дуржылгаын солгун келген. Спорттун национал херирлеринин Сибирь болгаш Ираккы Чөөн чүк улустарынын спартакиадазын эртерип турар солугулу—күн-кузутурун, илангын национал херирлеринин талазы-биле спорттук мергелин сайгардымы, шилделик спортчуларын илердеп болган белектери болуур. Эркен он ийи чылдын дугурун спартакиадазын программады кирин турар бурат. Тыва херештер, чаа алары, якут аламы, шой калыры үстүнө ады кирген республикаларда, областтарда, национал ортуртарда хектүрү-биле сайгарыан. Сибирь болгаш Ираккы Чөөн чүк улустарынын зона спартакиадазын бо чылдын бистин республиканын наймылыга—Изылда эртин турар. Спорттук пропагандаларына, эки арга-дуржылгаын ивектериндеге өз улуз роладу ойнар. Спартакиадага киржири-биле Якут АССР-нин, Даг-Алтай, Хакас автономуну областтарын, Усть-Орда национал округтун командалары чедишкелген. Бистин республиканын ийи шилделик команда киржи. Кызылдын Совет—Тыванын 5 чыл өг атыг стадионуна национал спорт талазы-биле Сибирь болган Ираккы Чөөн чүк улустарынын спартакиадазын байырлыг ажалымын кыны дүү кеж» болган. Кол судыа В. С. Уорров маргыла-дага киржири-биле командаларын бүрүн белегин спартакиада эртерип оркомитеттин даргазын алектоон.

СЕНТЕЛГЕ ЭКИ

Кад-Хем районунун «Тилделге» колхозунун механизаторлары болган таражылары тоску бел чылдын дөрткү толарымкы чылын дөрткү ажал алды даш техника септелгенин шалгычы чоруду турар. Колхозта 24 комбайннын кол септелгени доорланган. Ажал-агыл бо чылын 6, өркен тымын ийи чаа «Сибиряк» деп комбайндарын садды алган. А. КУМАК.

ДУЖУТ АЖАЛДАЗЫНГА

Кызыл хоорай Сөвединин «Көк-Тей» совхозунда шпигулоид-биле тараанын дужулу багай өвөс болуур дие байдал көстүп келген. Совхозтун таражылары тектар черден ортума-биле 9 центнер дужууту алдыр деп ичеген турар. Совхоз бо чылын күрүнеге 2 муң тонна тараа дужуур хүлээлгени.

Тоску беш чылдын тодарыкы дөрткү чылын тараанын дужууну чидир чокка ажал алыры болган оу күрүнеге саларын соксаал чокка чорудары ажаала техникалык белектеринден хамаржыр. «Көк-Тей» совхозуну механизатордары өз солугуны шын билген, ажаала техникалык септелгени бо хүнерде массалык-биле эргелен.

Өрткөн чылдын тараа ажалладына 18 комбайн ажаллаан. Бо чылын анаа көмөй тараа ажал дөрт комбайнына база алган. Иччанган шпигулоид-биле тараанын чылдын тараанын 22 комбайн ажал. Ол комбайндарын 9-луу «Сельскохозяйственный» район арзында каттыкынын чедишкенине каптаа септелгени эртерип-биле комбайндары-биле кады чорудар бис. А сөс комбайнын үрүмек септелгенин совхозтун машина-трактор мастерскаясына чорудар. Тараа ажалладына кире бүтү техникалык септелгенин алуугу баштайгы хүнерде доор солугуны бистин механизаторларыны боттарынын мурунуна слаган.

Совхозтун дирекцияны септелгелер арзында социалисттик чарыктын ивекелерин ажаллап кылы турар. Ажаала техникалык күрүн септелгени доорган механизаторларын бүгү талазы-биле деткиричче улуз кичиргенин салган. Дужут ажал алышынын белек телелге чорудары ховт тургаларын чөгүтүр бо талада эки шпигулоид белектеринден хамаржыр. «Көк-Тей» совхоз бригадалар төрткүн үлгелерин кылдыр септелип берген. Совхозтун дирекцияны таражыларынын ажаллап, чурттарына бүгү тараымчалыг байдалдары кылып, ховт тургаларын теледиректор, радиотелектер болган оон-да өскө чүтүрүлгө хамаржыр. Иччанган бистин совхозтун механизаторлары чаа дужуутун ажалладына багай өвөс белектерин турар. Е. ЧИЖИН, совхозтун көп инженери.

Комсомол—бистин төөгүвүс-биле тудуш

Бежен чыл бурунгар, 1924 чылдын июль 12-де, РКСМ-ниң VI съездинин толуктары комсомолга Владимир Ильич Ленинниң аямы тымырын шпигулоиди. Комсомол өз хуанды эргелин баштайгы чылдын алдары-биле эдиле, баштайгы беш чылдарын күш-ажыл фронтуларына. Ада-чурттуу Улуг дайымынч турушкуну шөлдеринге, дайыны олуругун ажал-агыл тургузушкуну шөлдеринге, кур болган күрүкчүн чердерин шпигулоид алдырына эресе-мадырыг чорун көрүскө, 130 миаллон совет киждер Ленинни комсомолду, школанын эртен, баштын чынын чыкканын күчөк болган мисалыг күүселди келген. СЭКП ТН-ның Чингине секретары Л. И. Брежнев ВЛКСМ-ниң XVII съездинге үчүе чутгалган, мында даш «Комсомол төп малдон совет кижилеринин ивеклер

төгүтүлүнү чарылас кезээ, а бистин Төрүн чуртуустан монгеле анык шпигулоид боттуг херекте элдерге». Комсомолга В. И. Ленинниң ады тымыскалган бээр 50 чыл оюнга тураскалган ба-бырыг ужуражылга СЭКП Тыва обкомунуң хурдаларында дүң болган. Адаа ховтун боттан алаак комсомол ажаллажылды, бугу-дүргенин мурунгалары киржишкен. Проерлер коону-нарга дриг чектерин тымыскалган. ВЛКСМ Тыва обкомунуң ийги секретары Г. Иртег ужуражылганы ажалды, Тыванын комсомолчулары алдырыг юбилейин калгар укаанын чыдалганына кыска-биле таныштырган. — Республиканын 27 муң кижигинуну комсомол обгаништырып ажалары болган ажаларын дайымын, күш-ажылды алдырып чыккыла-

рын удамчалып, ажал-агыл болган хуаатура тургузушкуну боттарынын төлөктүгү улуз кириштин турар—деп, Г. Иртег чутгалган. Тыванын комсомол организацилары «Беш чылга—аныктарын шалгыч күш-ажылды, мергелин болган чогалдыкты ивеклиги деп патриоттук шпигулоиди кал-бар-биле киржин турар. Тодарадыкты чылдын шалгыч күрүнеде даш демиселе 15 муң мурунгаларын ивеклиги ажаллап, бугу-дүргенин дугула ажаларына 165 комсомолчу-аныктар коллективтериниң партияны киржин келген. Байырдалды Кызылдын Чөөн-Хемчактын болган өскө-лаа черлерин комсомол организацилары эки түнүлгелерин уткан. Олар ВЛКСМ Төп Комитетинин Шилделик Кызыл туугу-биле шаңгалган Мария Сафронова (Кы-

зылдын 48 дугаар туугу эргелинде) Валерий Улахович (№ 2 АТБ). «Туугу ке-лектерин комбинатга Воло-шекенович бригадалы, СЭКП-ниң XXII съездин атыг совхозта Дөргүн сүт-баран фермазын, комсомолчу-аныктарын Оргу-Шал хойжу («Алдан-Мадыр» совхозу), «Шамбалыг» совхозта № 1 трактор-хову бригадалары социалисттик чарыкта киржин турар комсомолчу-аныктар коллективтеринин муруну олуругларына чоруп келген. ВЛКСМ Тыва обкомунун Боро-нуунун шпигулоиди буугар бо коллективтериниң төлөктүгү деп санаап болган комсомол обкомунун база Хорочунар совхозинин шилделик Кызыл туугу-биле шаңгалган. Мат ажал-агылы—комсомолчу-шпигулоиди хөзө» Бизде 1200 комсомолчу, ооң ишги-

де комсомолчу-аныктарын 12 бригадалы ажаллап турар. Чылдыныча комсомолчу күчүк болуур уш муң кыстар, оолдар малдын чаш төдү азыраары-биле сакмашкенттер утери чынык аларын. Анык каларын Хертег Каң-оол («Коммунизмге орук» колхоз) чүк хойдан 135 хураганын камгалап алган. «Октябрьдин 30 чылы» колхозта Аж-Хээ, Хеймере Оларлар, «Алдан-Мадыр» колхозта Сарылар Чамит-оол, ВЛКСМ-ниң XVII съездинин делегалы Мадыр-оол Дукар-оол болган оон-даа өскө мурунгалык малчынды кып хой. Ничанга-биле өскө ажалык хойжунар төртүр чүк хойдан чүс ажал хураганын камгалап алган. Республиканын туугуларынын 54 хуула аныктар оларын шилдеге 2300 комсомолчу бар. Эң чугула даш ту-

АНЫЯКТАРГА ҮЛЕГЕР

Александр Иванович Цибульский «Трансэлектротехниканың» Чадаана АТБ-инге үр чыгарыштың чыгарышчысы катарына келген. Оа — 1973 чылдың социалисттик чарыжынын термини. Бо хүнерде азын хуузалыктерин амыр кууспур дээр, ол кызыкмак аймакка турар.

Совет Тываның 30 чыл оюнга ЧАРЫШ СОРУК КИ ИРГЕН

Толарагычы чылым планнын оонаалдын чедикшигининг кууспур. Совет Тываның юбилейин төлөткү уткуур дээр чарыш республиканың бүгү чедеринде улам калбарган. Маана чыкк кылдыр өвүрде «Коммунисттик орук» колхозтун малчыларынын айма-ижиң айтты болур.

Чайгы семиртилгени, күскү болган кышкы олардынчы-кышкы шын оонаалды, ажалда, хайгаарлык кичөөнгей салганымдан колхозтун малы менди, хур чыл ашкан. Оон түнеленде күрүнеге чарык чылда 250 центнер эт сазар оонаалды 290 центнер кылдыр, 150 центнер сүт планын база адыр кууспур.

Ам күштү дук ажап азырынче угландырган. Чылгы чедерин, өшкү кыргыздын чогуур айына дооскан, 19 муң хойнуң хой кезин азы 11,5 муң хирезин кыргыз алкан. Күрүнеге 400 кг чедди, 950 кг өшкү дугун болган 11000 кг хой дугун дужааган.

Малчыларынын ол бүгү чедикшигининг партийжи-организаттык, култур-массалыг кичиридеги ажилынын көргүзү, социалисттик чарышты үр-түнелдеги калбарганынын түнели. Колхозта партия организативининг секретары Даржай Монгушович Ким-оолдун дынантканын өзүгү адыр, бо хүнерде үч кыргызда пунктузуна инициати-биле 48 хызымды агретаттар уагытте чокка ажалдыр турар. Хой кыргыздын чоокку хүнерде организаттыг доозары дээр чарыш кичи бүтүрүп улам сорук кирген.

База бир чутуаа айттырып — чайгы семиртилгени шын организаттаары болур. Чылгы болган мыйыстыг бола малды инов өгемден-ле тайгалатышкан. Шээр малды: Хөндөргей баштарында — 14, Артыктыг төмө — 6, Улаатайда — 14 кезек төрдө тайгалаткан. Малдын бүтүрү олар солугур тонаштарлыг.

Инициатин малын өстүрө, оон продуктулук чоруун улам белгилер талазы-биле адымды үлөргелг кичилер колхозта хей. Маана чыкк кылдыр Монгуш Намбар-оол, Оржак Сарыг, Куулар Маргыт-оол болган өскелери-даа алап болур.

МУРНАКЧЫ КОЛЛЕКТИВТЕ

Хайдагайты суурда амдырал хандырыкта комбинаты өвүр районда үлетпур бұдуурага организатталарынын аразында өшкү ажилдыг чедерининг бирээни. Коллективтин айма-ижиң-ижиң тоску беш чылдын толарагычы дөрткү чылымын бири кварталында районун үлетпур-бұдуурага организатталарынын аразында бири черин алган, СОКН райкомунун болган районун күсөкчи комитетининг шилжик Райкул туту база 150 рубль түнүгү айма-биле шаннаткан. Ажилында кышмак, даараан теңеринин шынары өшкү болур турар өштерин маана алап, демгелээр херек. Оларга хоочун даараныкчылар Шагдыр Серин, Адыгжы Чучай, комсомолчулар Рая Сат, Тана Куулар, Шура Макара-оол база тыва теп аймаа даараар мастер Тамара Монгуш хамааржыр. Илк септээр мастер Тумат Көмбүжүктү, комбинаттын директору Түметтей Куулар баала-ла маетаар болур. Комбинаттын кызын турар чүүдөринде чаа чүбө— тыва тонарны, өг өкөгелерин, малчыларга шай, дүс халпарын, талыкчыларын дааран турары. Бо бүгү өдилелерин кылып инициатин Совет Тываның 30 чылында улуг белек болуру чутуаажок.

«План дөнде уйгу-дыш бери дивес анаар кайгамчык-ла кышмак улу» — деп, коллективтин кичилеринин дугайында директор сеткил ханып чутуаалады. Эки ажилды дээр, комбинаттын үш даараныкчыны талаа пүтөөкчалар-биле шаннаткан. Шура Макара-оол, Тамара Монгуш олар Шүтөсөкөже, а Адыгжы Чучай — Моол Арат Республикаже чорупканар.

Бо коллективтин ишчилери куаттуулук дыштанымгазын база ажа организаттап турар. Оларын бир хун көтүгү-шымтыг чегре барып, массалыг септүүстөөшкн кылдып, азы-бүрү мартындааар эртерип турганын көргөш, магадан-даа турдум.

Г. МУНЗУК.

КӨРГҮЗҮГЛЕР ЭКИ

Совет Тываның 30 чыл болур оон айма-ижиң чедикшигининг уткуур дээр, Каа-Хем районун айма-ишчилери белекчи социалисттик хүлээлелерин алган, кышмаккай ажалдын турарлар. Ажал-агылар, бригадалар, зөөнолар болган түстүс кичилер аразында социалисттик чарыш калбарган. Оон түнелерин ай, квартал, сезонуг үелерде беш конуктан үндүрүп турар. Чарыштын ачында район бири чартык чылда эт сазарынын планын 101,8, сүтүн—124,4 хуу күүсеткен бири чартык чылда күрүнеге 510 центнер дук сазар турган, оңу 643 центнер кылдыр боттандырган.

Амгы үелде районда хой кыргыздын тудук чоруу турар. Кыргыздаа хаара туттунган кичилер ортузунда политмассалыг ажалды калбарган.

Кыргыздаа пунктулары багай өз дөриттинген. Ийла долу, плакаттарыны коскү чедерде аскалган. Агитхуудустарын үндүрүп, анаа мурнакчыларын мактап, чаалга кичилерин шыгыш шүгүмчүлөп турар.

Хун келген тудум-на «Коммунисттик орук» колхозта кыргыздын темпизин дүргөлдөп турган. Баштайгы хүнерде 20 кыргызды 240—260 кг дук кыргыз турган база, сөөлүгү хүнерде 350—400 кг чедирин турар аларган. Бир хойдан-на 3 кг дукту ан турар.

Улу-Хем районда «Ак-Тур» совхозтун дирекциясы малга будук-бүрү белекчелин организаттыг чорууп турар. Будук-бүрү белекчери бригадалары Нювирна Артыча урууну тудуп келген. Ол бригадала Ак-Тур ортумак школарынын өөреникчилери хаара туттунган.

Тоску беш чылдын толарагычы дөрткү чылында совхозтун Ак-Тур салбыры 60 тонна будук-бүрү белекчери планын. Бо хүнерде оң белекчелин шалыктын чоруу турар.

К. КОМБУ.

Четпестерни чайладыр

«Улу-Хая» совхоз бо толарагычы дөрткү чылда күрүнеге 90 тонна дук дужаар хуузалыгдыг кыргыздаа 38 муң хой болган хураган кирер.

Баштай 5228 хойну аралап кыргызан. Оон 10 тонна 911 кг дук алган.

Июль 1-ден эгелеп кыргызда совхозта массалыг эгелээр. Сенектик кыргыздаа пунктууна 13979 хойну кыргызын планнаган.

Ол пунктуга шулту 48 электротехник хачы ажалдаар ужурул турга, чүгө 18 хачы ажалда турар. А хол хачызы-биле ажаллап турарлар хой.

Моон алган көргө, электротехник хачыны четке ажалдаар турарында куш-ажылдыг будукчулук чавыс болур турар. Уйеттик дүң-да, өбүң-даа кыргызан хойнуң иници саны, деңизин түнөөшүн наредди. Көргүзүп самбырамында демгелелерин ол база кылбаан.

Дук класкыларды Ажы Кара-кыс, Орустаан Салайма дукту сазар маган турар. В. Кюнгаа, С. Доржукай олар хунде 6 тонна дук пресстээр турган, чүгө 3 тоннаны пресстээр турар. Чыдаалганын айттарымыга пресс уругулу үрелтин турар болур.

Кайы хойжу кыргыздын каян чорудар дугайында график пунктуда астынама. Оон ужурунда ивичан чыгыс колдан кыргыздаа пунктууна келген. Ону эрте-ле доозупкан. Ивичанга өске кылыр ажил чок апарган.

Тоску беш чылдын толарагычы чылымын планын оонаалдыларын чүгө долдур эвес, харин амыр кууспур социалисттик чарыш чер болганда калбарын турга, бо чүгө ажалдаа мындг четпестер турбас жураут.

Кыргыздаа пунктууна бар четпестерни дарий чайладыр дугайында хемчелерин совхозтун дирекциязын шилтирлесе чогуур.

О. ТАВАА.

25 ЧЫЛ ОЮН ДЕМДЕГЛЕП ТУРА...

Тере-Хөл — Тываның де-вискээринде хаас-чараш болган байлак бойлус чурумалдыг чедерининг бирээни. 25 чылдарын мурнуна маана мал болган анын ажилдыг көшкү араттар чурттоп чораш. Олар ивичан коллективтинг ажил-агыл дугайында чүгө солун-сеткүүлерден ногтулор боордан башка, оон ужу-гуазынынчунга хураганда улу-ла билбес чорашкан.

1949 чылдын чазынында Тере-Хөлдүн де-вискээринге «Большевик» колхозту организаттап, быдаргай, хуу ажилдыг көшкү араттарын коллективтинг ажил-агылже хаара тудуп эгелээр. Баштай колхозка 42 өгөге каттышкан. Ивичан колхозтун иници хөрөнгини 191 баш база мал, 429 хой, өшкүлү турган.

Колхозту бир-ле дугаар организаттап турга, алаан берелер тургулдап. Ивичанга чогум чүткен эгелээр, социалисттик көзөңүн үлдөшүн будук коллективтинг дем катышкын ивичанга организаттаарыл дээр ышкаш айттарыны эки билер кичилер чок турган.

Ивичанга быдаргай, хуу ажилдыг чораш көшкү араттар улу Лениннин кооператив планын ичур-дуаазын дугайын билеп алмыр-биле Тере-Хөлдүн Балчырыгана деп чегре чангыс казанак бажын болган ийи кара өгүн чанында бири тургузукчу хураган эртерип, анаа чымылга, колхозчу амдыралды эгелээр бис. Ам оон бээр чээр-би беш чылдар эртен. Төвөөн колхозтув талыттышмас кылдыр өскөрилген. Чангыс өгөң чок турган Кунгуртуга чагайыжы тудтуган чуртталга бажынынын, эмгелег чери, ортумак школа, дун-хун чок ажалдаар яси-сал, 225 өлүттүг Куулура бажын, харылаа салбыры, аш-чөм болган үлетпур бараанынын чан салгылары дээр, эске-лаа күрүн, албан черлеринин тугулары туттунган. Колхозтун үенин техниказы болган чепсек-херекселери-биле

ажап азыншыны үзүлүчү бир чутула эвенозу болза, эң дээр чаалакчылар баштан ийи эвелек-биле ажалдаар бригадалаар болур. Оларын ажалдаан кылышканын чангыс эвелек-биле ажалдап турар эң кызыкмак чаалакчыларын көргүзүлгөндө бери 70 хуу хой болуп турар. Аныяк, дуржулгачы эвез чаалакчыларын хоочуннар бригадаларына быжырлаан.

Эртен чылдардаа-биле бир дөмөй чүктерин хой кезини автопозидлер-биле өөр-түр. Оларын калба-биле ажиллаарга кожук чок машиналарга хергелг кымылар болган кожук чок машиналарын комбайндары шанде тарга база снлос өөр-түрүн ажалдаар арга тургустунар. Бир эвез эртен чылдарда ажал алышыны 1.500—1.700 автопозидлер ажалдап турган болза, бо чылдын 1900 автопозид ажиллаар.

Сонгу Онега рудникти 1975 чылда ажиллаа кичилерин көргөн. Ол рудник чуртка эң улу болур болган мал санында-ла оңу металлургия заводтарына миллион-миллион тонна руданы бээр. Даг үлетпурчү улуг артылаа комплексин Архангельск обласка тударын база көрүп турар.

Краснояр крайда Новокузнецк районун «Ленинчил орук» дуржулгачы ажил-агылдын комбайнери Владимир Киселковтук комбайнына үшкү снлматын турган. Мурнакчи механизатор чак дүжүттүн үш муң центнер таразын крайга бир дугайында бастырган.

Кубанын механизаторлары күзүн чашкан тараларына ажап эгелээр, техниказы белек будукчулук ажилдаар чарышты калбарган. Сезон дугурунда 8—10 муң центнер таразын бастарар хүлээлелери оң муң амыр комбайнер алган.

СЭТА-нын корреспонденттери.

Ю. ДОСНААР.

К. ООРЖАН.

БИСИНИ ЧУРТУВУСТА

Газ дамчлар «Сибирь—Москва» деп шугурумду Сорудла компрессор станциязын дүрүн компрессиян хүлээр алган. ол станция чег аламын тазын бир тазын-биле эң байлак—Мельбейе деп чедер 250 км чегде.

«Тюменьгазпромстрой» деп тресттин этекчилери станцияны тудуп турган, чаа чүдүлү ажиллаан: корпустар ханзын-га ажиллаар ар дөмөр-бетонду ортуга аламын тазын кылган хандаларын тургускан. Сөң азынша хандал кон-струкциянын алаар транспорту-биле дамчылган, тудуунчу хуу-сазын үш ай кылдырган.

Чукотка түндрээнин орук чок чедери-биле кожум-лар сөөрткөн К-700 деп ийи трактор баштайгы рейсти кылган. Билябинодан дамчылар чурттар турар Александров деп суурга чедир чутула чүктерин чедирген.

Моон мурнуна чайгы үеле тудулар дугаар транспорту чоруу болушунда деп саяап турар. Билябинодун механ-изаторлары К-700 деп тракторун малгалаштыг чеге чоруур кылдыр таарышты эң дээр, ол херекти бүдүргө. «Кировец» деп тракторга кош дугуларын таарыштыр кылган, ол чорук тракторунуң хөрүңгө бажынын ийи катап удаттырган. Бо чылда эртерген шенелде оң бұдуурданы көргүсөк.

Моон эгелээр К-700 деп трактор тудулары дугаар доктла-мал рейстерин кылдыр.

Челебинскиде Колосовко

РОССИЯНЫҢ БАЗЫМНАРЫ

баштайгы павельдерин келер чылда берип эгелээр сорулганы тудуужуларынын мурнуна салган.

Комбинаттын четтерининг таван салырын дөмөр-орук транспортуну Москвада институтун студенттеринге дааскан.

Киров хоорайла: Май 1 аттыг машина тудуу заводунун коллективин 16 тонна көлдүр дөмөр-электротехник дөмөр-орук кранын Байкал-Амур магистральчын ортуган. Мурнундагы чылым хевирини кранынын-га болдурга, чаа агрегатта иемделе тургузуну кылган, оң азынша чүкүтү оожум шим-чен чораш. көлдүр болган дамчур арга тургустунган. Ону эгелее ажилдарына ажилдарына база көргөн. 16 тоннанын кранын база бирээни кылган, инов айла БМ-че чорууларын шилтирээр. Ол кранын Киров хоорайнын 600 чыл оюнга тураскалаган субот-тун үзүндө будурган.

Дүжүт ажап алышыныны 3500 автомобиль белек! Ол дугайын Орта Волганын транспорту эргелели рапорттаган. Машина бүрүтү 20—25 муң километр эртер кылдыр магал-дылаан, ол дээр, ажап алышынын үзүндө үкүтөт чок ажалдарына чөгөр. Автома-шина болган кожук бүрүүн мык кылган.

Хей тарааны болган көдээ ажил-агылдын өске-даа про-дуктуларын сөөртүр—Волга-нын автомобильчилеринин

чүкүдү мынды. Социалисттик чарыкка деңежир кичилер мында хей. Оларга аар чүкк сөөртүр автопозиддеринин чаалакчылар, Социалисттик Куш-ажылдык Мадырлары А. И. Лешкини, А. Т. Саломаслов болган өскелер-даа хамааржыр. Оларынч чамдыктары беш чыл планын шагда-ла күү-седилкен.

Ажап алышынын үзүлүчү бир чутула эвенозу болза, эң дээр чаалакчылар баштан ийи эвелек-биле ажалдаар бригадалаар болур. Оларын ажалдаан кылышканын чангыс эвелек-биле ажалдап турар эң кызыкмак чаалакчыларын көргүзүлгөндө бери 70 хуу хой болуп турар. Аныяк, дуржулгачы эвез чаалакчыларын хоочуннар бригадаларына быжырлаан.

Эртен чылдардаа-биле бир дөмөй чүктерин хой кезини автопозидлер-биле өөр-түр. Оларын калба-биле ажиллаарга кожук чок машиналарга хергелг кымылар болган кожук чок машиналарын комбайндары шанде тарга база снлос өөр-түрүн ажалдаар арга тургустунар. Бир эвез эртен чылдарда ажал алышыны 1.500—1.700 автопозидлер ажалдап турган болза, бо чылдын 1900 автопозид ажиллаар.

Сонгу Онегада тудуу турар рудниктен баштайгы тонна боксити хуузадан ийи ай бүрүргүчү алган. Ол боксит-

ЧҮС ЧЭЭРБИ БЕШ ЧЫЛ

ГОРЬКИЯ. Бүгүн «Кызыл Сорново» заводтук 125 чыл болур. Ол бұдуурага коллективтинг чедикшигининг амыл ийи Ленин ордени-биле, Куш-ажылдык Кызыл Тул Ада-чурт дайыннын бири чегрети, Октябрь Революциянын ордени-биле шаанал, демгелээр.

Анаа шити чоруур кранарын болган паромарыны кылар, орта ччалгынынг «Флот» деп «ракетаар» болган «Метеор» тывылган. Оон тургузукчуларына Ленинни болган Күрүн шааналары тывысқан. А ам чак жораб—«Воскоп»-2 ажыкчирин чоруттарына белек. «Хем-ла» деп хевиринг Сорновоулу кургат чык-тар сөөртүр суднолары Күрүненин шынар демдөн алган. Судно кылкычылары тоску беш чылдын даалганынын хуусаанан эрте күссүрүн дээр социалисттик чарыкка ир-пилишаан, күш-ажылдын будукчулукун бедидерин чаа-чаа курваларын улам калба-биле ажиллап, технологияны сай-

зырапгайжымды, бедик шынарым ажалдаарын чедди ар турарлар. «Беш чылды» үш чартык чылда күссүрүн» деп кыргыздын адаа тывылганын таварга эвес. Оң өгөлөкчелер РСФСР-ин Дюка Советин Президиумунун кемжигүн В. В. Пайшиковтук удуртканын электротехник кышкыларын бригадалы болган, ол брига-да бодунуң беш чылдын айткан хуу-сазындаан эрте күссүрөк, беш чылдын төңчүзүң чедир аркан будун чартык чылдын В. И. Лениннин төртүттүн хуунаын бээр 105 чылына уткутур күссүрүн хуузаган.

ЧУРУКТА: В. В. Пайшиковтук бригадалык (солгай талалында)—Мария Сафронова, Юрий Макарыч, Анатолий Гребнев, Геннадий Прошин, Вячеслав Пайшиков, Валентин Баранов, Альбина Загитина, Николай Егоров.

В. ВОЛТЕНКОНУН ФОТОЗУ. (СЭТА-нын фотохрониказы).

СОВЕТ ЭРТЕМНИН ЧЕДИИШКИНИ ОРБИТАГА УЖУРАЖЫШКЫН

Космос корабли «Союз-14»-нүн экипажи П. Р. Попович биле Ю. П. Артюхин космонавтар белгисиз Ю. А. Гагарин аттык Топте шенделер аразынын чепер узунда.

Космос корабля «Союз-14» чедирки ракетанын согуу кезинде адырмалар, Черни боду долганым эгелер турда, «Салют-3» деп орбита станциясы космос делегнеринин кораблянын мурунун барык үш чарык муң километр хире ыракка ужуруп чоран. Ол корабльден ээзи бек орбитага ужуруп чоран. А «Союз-14» шада шойбексимээр орбита-орук-биле ужуруп чоран. Ол амык дүгөн ужуруп болганда, шада бургуула-ле, черни дэкинген тууду-на амыкында ээн чоруп турар болу-нуц космоста чангыс чер туртууну» ызырты чедери-биле, сүрүп чоруп турган.

Павел Попович черден айтышкынын буугар мотору ажылдамытарга корабль дээр-же кылтылаткан. Ээзи каш башкарыгаларын кылган соонда, «Союз-14» улам ору ужуракш, «Салютка» дыка чокушулай берген. Москванын шагы-биле дун ортузу чед берген. «Союз-14» ужуруушкуну башкарач төп чер-биле радиохарылаза кылмы болур десикээрде кири келген. Тегерик, дык уугу антенна-ларын тавартары оожум эргилбаша, хезиндей кылмы сымдысты эдиртер шимел тургулаан. Эске антенналар баштай ужуруп чоран «Салют-3» хайгааран турган. Космонавтылар ужуруушкунуну эи-не харымсалгалыг эезине— «Салютка» чокушулай четкеш, оо-биле тутурунга белеткени бергенер. Ындыг ажылды күү-седиринин аппаратуразын ажылдадып эгелээни корабль командири айтылды. Санаашкын буугар амык, ол уеке корабль биле станция аразы-нын темизин бот-боттарында 5-6 километр хире болур ужурут...

Ам «Союз-14» орбита-орук-биле ужуруп чоран, «Салютка» чоруну-на оон: «Салютту» көрүп кагдым! — дээр өөрүшкүтүг үнү дык-калган. Кораблянын радиолокация-лыг аппаратуразын оларын аразында хемчээзи болган дүргедээшкын үргүчү санап турган. Санагала-башкарылга дегир-терекседир автоматтыг чокушулаштырылга системанын бүгү шимчедикчин башкарып турар. Ужуруушкунун ындаг уезине корабльдин боду-ну шимчедикчи ажылдап турган. «Салютка» чедир хемчээ дүрген кылмырыг кса чыткан. Оон соонда бичи күштүг шимчедикчилер ажылдап эгелэн. Ийги үе-чада — станцияга чокушулашкын эгелээни ол.

— Агаар байдалы мында кай-гамыктыг-ла-дыр! Бо дээрге, бодулуң бортинжеринин соондаг араван-на орбитага «Салют-3» станциянын эргин артап, оң иштине кир-гештиң «Союз-14» кораблянын командири баштай чугаалаан сестери-дыр. Херектиң ужуру черини шыкаш ба-мышкынын, агаардыг, темпе-ратуралыг космоста делгем бажыче космонавтарын шилчип киргенине эвес бот турар. Экипаж-биле харылза-анын эртеги сезисынын эгелээни ол байыр чедирген сестерден бистер орбитага ажыл-дыг чедиркинин бот турары-на сеткил хангай бис.

ЭКИИ, „САЛЮТ“!

14-түң «Салют-3» станция-биле ужуражышкыныга мык белеткел бооп турган. — Оюу, «Салют» ызырты-ла чедип келээзи — деп, Павел Поповичтин үнү черге дыңаалган. — Бистер Юрий-биле парикмахерге барып чет-тикпезине-ле хомудачыг-дыр — ужуражышкын муру-нууда аял-шыч кирип алы-ысса дээш — деп, ол улам-чылаа.

«Беркуттар» ийкээри корабль-ди хол-биле башкарып кир-кирер. Улаткан чок-ла дэр-тен-не хире метр артык. Кар-рак чивеш дээр аразында; дүргедээшкын тодаралдым, корабль-биле станциянын үш-тин туташтырган соонда, корабль командири «Союзту» хулазы алыр ужураче угалкан. — Корабль-биле станциянын тутуушкуну чымчак, харым-лаа «хоог» болгун. Стан-цияны кирериге белеткени эгелээни — деп, Попович илээтин.

КОСМОНАВТЫЛАРНЫ ДЫННАП ТУРАР

Эртем станциясы «Салют-3» ужуруушкуну чедиркинин үргүчүлүгү бооп турган. Совет Экилдиги девискээрлеринде тур-густунга харылаза черлери болган СССР-нин Эртем академиянын суналары оң ужуруушкуну хайгааран турар. СССР-нин ЭК-нин дайыг эгелээни чыгарып кылдыр кылдыр-ның начальниги, Совет Экил-дин И. Д. Паланин-биле ужура-кыш, ол суналарын ажыл-дыг дугайын чугаалап бээрин дилээ.

Чымдарда чедиркинин күс-седи келген. Космос системалары нары-дан тууду-на дайыларже улам сайыраггай аппаратура-лардыг суналар экинчилер чоруп турган. «Космонавт Вла-димир Комаров», «Академик Сергей Королев», «Космонавт Юрий Гагарин» — деп суналар бистин чурттуң чоргаларын аттары мөңгөйткен. Ол суна-лар-биле чүп-даа кылды бол-тур. Тодаргайларга, Булуң-ла-ста эштер эртем-шимчел институттары бол турар. Олар боттары тускай экинчилер чораш-ла, чер кырында долган-дыр орбитага-ла, планеталар аразында-лаа ужуруп чоран станциялар-биле харылажып, оларын башкарып шыдар ар-галыг, Совет космос флотуун эң кол сунадуу — «Космонавт Юрий Гагарин» эртем тала-мы-биле кол-ла сорулгыз — станциялар оң кырында көс-тур уеде оларын орбитага чоруткан бүгү мезгилери ху-рээ алды болур. Ол соруга-ла станцияларын системала-рылыг ажылынын (телеметрия-

Ужуруушкуну башкарач Топ черде делгем-чырык залдарын бирээниде эмишлерин «өргө-зүн» барган, космонавтарын экипажынын кадымың байла-нын каян-лаа билеи а бол-тур. Пенколоттар мыа космонавтарын амылар байдалын математика дузды-биле санап турган, тодараларын ажы-лын кылды турар. Баштактары талазы-биле Павел Попович бисте шаңга-ла кирир болду — деп, экин-чилерин бирээни чугаалаан. — Станциянын ажылдап эгелээни баштайгы хонууну дүргүзүлдэ оң-биле бортин-жерден ийкээни 17 шак дүргү-зууда коксаал чокка ажыл-дааш, чүге чедик шаң ашты-ары аргалыг болганар. Ык-на-ла-даа экипажтын коман-диринин ээлчегил баштакта-нышкынын харылза сезисын бургууна-ле ужуруушкуну башкарач төп черге турган ки-жилерни пат-ла шаңга кирип, кайтыртыр турган.

„Салютка“ бажыңга-ла

ньи телестудиянын ажылдадып эгелей бээрге, экипаж экипаж-тын командири кеступ келген. Ол станциянын тургузууну дугайын чугаалап, башкарылга кылдыр чер-биле харылажыр херекселди көргүзүп, бот-бур-туну станциянын чоран ор-битага дууштары айтыр глобус-ту-лаа сонуурткан. Ол кыска телепортаж соон-да станциянын чогадын тур-гускан конструкторларын бир-ээниден оң тургузууну ду-гаймы, ол космос бажымы-ның ову-херинин дугайын чугаалаан диледээ.

Ол дун ортузула болган. Орбитага башкарыкчалардыг ажылдап эгелээни башка-рылга төвтине кижилер өөр-үшкүдүг уткан. Эртегинин 9 шак чедип турда, каян космоска «Са-лют»-биле «Союз» каттыш-кан. Радио-харылаза кылдыр девискээрлерден бергенге, эки-пажтын удуурун чешээрээ. Бистин алдыгыл «Беркуттар-ымыс», «Экии, салют!» — деп, чугаалаарыга чедир тапты-га о беш шак дүргүзуулаа даштынга чок ажылда-нар. И. ЖЕЛЕЗНОВ, СЭТА-нын тускай көрр. Байкочур космосдор.

КОСМОНАВТЫНЫҢ АВАЗЫ

— Ол, Юра дээрге, ады-ла караңгымын кижжи боор, улагатан тууду-на оларын дөмбөлөг кел чымдарын чүү дээр сестер. Анна Васильевна Артюхина ээзи зей фото-чурттарыг суналар, Оларын көргө — деле-гейин бүгү солундарын дээр хуңурда парлааны портретте кижжи-биле кайгамчыктыг дей-мей ужудукчу-шериг кижжи бар болду. Юранын адамы 1941 чылдын июль 7-ле маалырымы-биле өлгөн. Бир эвес ол 33 чыл өрткен соонда, бо хун, оң олду каямгы турганын билген болза, чүү дээрлаан.

айткан чарамы Юра: «Ачай, мен база-ла сен дег, ужудукчу болур мен» — деп, чугаалаан. Азым кайтырбышкан: «Сен мал калдар болуңда, дээр чүве эвес ийлаан. Ол сендэ таарымчалыг болур иш-кел» — деп, харылай-дыр. Бистер ийчэн чурттуу амык кезип чоруп турган бис: шери кижилерин салымн ил-дыг болгай. Улуг эвес суур-ларга, аны-ла чурттакчылыг черлерге-даа чурттан турду-вус. Юра дык бичинде-ле чер эилерин, таран тарып, дээт амылап өрөш берген. Бир колхоз дарганын мезги-мында дээни уткан мен: «Анна, сэн Юра-даа, тер-генин айт ажайкымы болур дээниги утпас сен. Аттгарга дык-ла мык кижжи-дыр, ол!» Келээге амыла-шык оң анык дайынын аар-берге чы-лардына дык-ла дуздалаан. Юра өрөмүшкөөл, колхозка ажылдаар ужураг таварыш-кан. А ол кайра-ла «тер-гени» кылдыр өрөшөр турган. «Ачам мыңа чер чаган чүве» — деп бичи турган-ла, чугаалаар чүве. Юра алдыг классты доксаал, Клинтин дегир-орук хемчээзи өрөшөп кирген. А ол уеде колхозка

Башкарылга төвүндө амык хей кижилерге боду ай шыкаш кылдыр чымчыг болган чангыс-ла неделя дүргүзууда (июль онга чедир) орбитага чогуу чүү кылдыгымыз? Ол айтырмы-га ужуруушкуну үнү-түчүлүгүнүн бирээни мыңа деп харылаан. — Бирээде, бистин «Салют-3» «Союз» дээр орбита системанын алган мезгелери ажылдап кылганын соонда, улам сайыраггай-жыткан ээзи каш кезектерин болган системаларын ажылдыг дугайында үнел-дүгү тунелер алынтан.

ОРБИТАГА НЕДЕЛЯ ДУРГУЗУНДА АЖЫЛ

автарда айтырган. — Коргунчү чүве чок-тур, дүргүзөөр, ол аны-ла хей черге амылааш турар, чангыс — кижиге күш четтирбестер. — Пилес-биле боттары-дарын «хурженинер» теле-кранга көргүзүп болур силер бе? — деп, черден дил-диг кылган. Шынар-ла чангыс космо-навтыг космос бажымын эртен аштан арыларга бол-ган мотору башкарып, пилес-биле дилангазын мык тууду, кабинаны иштине «сүжүрү»-лаа дык берге болур. Амыламыла олар чангыскалар. Ол аразында авторучкалар болган бот-буржуулаанын саанын-а-

ри-даа дооуң-дооураң-биле кады ужуруп чоруп баар-лаа чалаас болгай. Станцияга улуг эвес ста-варылга база болган — Павел Попович ажылдар өргөлтөгөшкө бир приборду дүргүзүп-биле бажылап турда, салаанын бичи ба-лыткан. Ол алтыкча эи-нерий ажылдап ирги бе деп экинчилер салгысырап тур-ганар. «Алтыкча деп чүл ол, оңу ажылдадым, анык чүве-дыр» — деп Попович харылай-дыр. Ажы-биле чугаалаарга, ужуруушкуну башкарач төл-те ажылдап турар кижилер-специалистер станциянын иштине каямгы-ла «ста-варылга» болу берсе, дүргү-

орбитага ужуп турар стан-ция-биле хемчээзи болган аппараттарларын-лаа талазы-биле кара чангыс дөмөй кылдынтан. Анык чүгө дээни чок байдалды тургузуу шыдалаан. Ол дык нарын бажыңга кижжи боту база кирип, ажылдап болур. Ында ийи кижжи ба-зыла орбитага станция мык, шаң-ла мыдыг про-грамманын буугар чурттан, ажылдап турарлар. Ыччан-га «салгынаашкынын» айтырын чер кырынга до-раян-ла шимчирелкен. Оон соонда «Салют-3»-че мындыг сүмөй дамчыткан, кол туртуу доктадым каал болур чүте дээрге, чурталага өргөлтөгөшкө приборлар дүңе кала кез-вес болган.

